

Pokračovací škola

škola u

Kubíně

Nauka o směnkách.

Napsal Bohuslav Vytáček.

Schváleno pro žitnostenské pokračovací školy vynesením ministerstva školství
a národní osvěty ze dne 2. května 1928, č. j. 34.442/28-III.

Druhé, změněné vydání. Cena Kč 1.50.

V Pardubicích 1928.

Nákladem vlastním. - Tiskem Společné knihtiskárny.

Jaroslava Jirhová

černá krejčovna

www.scanzen.cz

BOHUSLAV VYTÁČEK:

NAUKA O SMĚNKÁCH.

Má-li živnostník vyráběti, musí míti suroviny, jejichž cena tvoří značnou položku jeho vydání. Kupuje-li větší množství surovin, neplatí zpravidla hotově, nýbrž později — mnohdy až po prodeji výrobků zhotovených z koupených surovin. Cenu surovin uhrazuje dodavateli často směnkou, která má platnost hotových peněz. Proto vyjadřuje směnka v živnostenské praxi zpravidla hodnotu určité suroviny, kterou živnostník teprve zpracuje a za kterou po jejím zpracování ve výrobky dostane zapláceno od svých zákazníků.

Vedle směnek, vzniklých z jednání obchodního, má živnostník často co činiti se směnkami, jejichž původem byl úvěr — zpravidla výpůjčka.

Předpisy o směnkách jsou obsaženy v zákonu směnečném ze dne 13. prosince 1927, uveřejněném ve Sbírce zákonů a nařízení státu československého, ročník 1928, částka 1.

Každý, kdo má co činiti se směnkami, musí znáti základy směnečného práva a má dobře uvážiti, dříve než se podepíše na směnku.

Směnky, hlavně ty, které mají svůj původ v ujednaném obchodě, jsou velmi důležitým papírem obchodním, čehož dokladem jsou ohromné cifry, na které jsou směnky v oběhu. Používá se jich nejen v obchodě vnitrozemském, nýbrž též v obchodě mezinárodním jako nejvhodnějšího prostředku platebního.

Národní banka československá jako ústředí úvěru v republice ukládá velkou část svých přebytků ve směnkách a má tím tudíž nejlepší příležitost sledovati rozvoj průmyslu i obchodu ve státě. Zdravé podnikání podporuje, ale brzdí přepínání sil a zhoubnou spekulaci snížením příp. zvýšením úřední diskontní (úrokové) sazby, kterou se řídí diskontní sazba soukromá.

Směnka vlastní.

Příklad:)* v obdržel dne 19 . . . od Josefa Soukupa v suroviny za Kč a zavázal se, že zaplatí dlužnou částku za 3 měsíce. Na doklad toho vystavil (napsal)*). směnku (viz str. 3.), kterou se sám zavazuje, že dne 19 . . . zaplatí (v textu směnky píše »zaplatím za tuto jedinou směnku«) Kč svému věřiteli Josefu Soukupovi, kterému vyplněnou směnku odevzdá.

Listina napsaná podle zákona směnečného, ve které se její výstavce (vydatel) sám zavazuje, že vlastníkovu listiny zaplatí určitý peníz v určitém místě a v určitém čase, nazývá se **směnka vlastní**.

Aby směnka vlastní byla směnkou, t. j. aby se posuzovala podle zákona směnečného, musí mít těchto **sedm podstatných částí**:

1. **Datum**, t. j. údaj místa, dne, měsíce a roku vystavení směnky.

2. **Dospělost směnky**. Dospělostí směnky rozumí se den, kdy vlastník směnky má právo a povinnost žádati jejího zaplacení. Den platební bývá stanoven:

a) **určitým kalendářním dnem**, na př.: Dne 25. září 19.. zaplatím. . . . (směnka denní);

b) **určitým časem po dni vystavení směnky**, na př.: Ode dneška za dva měsíce zaplatím (dato-směnka);

*) Jméno a příjmení záka.

c) **po vidění** (předložení, a vista), nebo za určitou dobu po vidění, na př.: Za 14 dní po vidění zaplatím;

d) **na veletrh nebo na trh**, na př.: O podzimním pražském vzorkovém veletrhu zaplatím

3. Slovo »směnka« v textu.

4. **Jméno prvního vlastníka směnky**. K platnosti směnky stačí uvést pouze rodinné jméno prvního vlastníka. Je-li vlastníkem protokolovaná firma, musí být uvedena tím jménem, pod jakým byla zapsána v obchodním rejstříku.

5. **Peníz**, který musí směnečný dlužník zaplatiti. Podle ustáleného zvyku píše se peníz dvakrát, a to číslicemi (v pravém rohu nahoře) a slovy (v textu směnky). Je-li neshoda, platí peníz psaný slovy. Kdyby byl peníz napsán několikrát slovy nebo čísly a byla tu neshoda, pak platí peníz menší. Jsou-li ve směnce vymíněny úroky, nečiní to směnku neplatnou, ale nelze jich vymáhati žalobou směnečnou.

6. **Podpis výstavce směnky**. Podpis výstavce bývá vždy pod textem vpravo. Směnku samu může napsati kdokoli, pouze **podpis výstavce musí být vlastnoruční**. Obchodní společnost podpisují osoby, smlouvou nebo stanovami k tomu oprávněné.

7. **Místo platební**, kde má být směnka zaplacená. Není-li na směnce vlastní udáno zvláštní místo platební, jest směnka splatná v místě, kde byla vystavena. Místo vystavení směnky platí zároveň za výstavcovu bydliště.

Někdy místo dlužního úpisu vystavuje se směnka vlastní a v případě tom požaduje se rukojmí. Rukojmím (ručitelem, kaventem) jest ten, kdo se zaváže, že za dlužníka zaplatí, kdyby dlužník sám nemohl zaplatiti.

Závazek rukojmího přechází na jeho dědice.

K svému podpisu připojuje ručitel doložku: »jako rukojmí«.

Příklad. Tomáš Červenka zaručil se zaplatiti směnku za výstavce směnky vlastní*) kdyby on nezaplatil. Podepište rukojmího.

V Kuzně' Horě dne 14. listopadu 1928. Na Kč 960.-

Ode dneška za 6 měsíců zaplatím za tuto jedinou směnku
na řad p. Františka Musila částku

korun čsl. devěset šedesát

hodnotu ve slově.

Jaroslava Žitková.

Podstatné části směnky vlastní: 1. Datum (V dne 19 .). 2. Dospělost směnky (. 19 .).
3. Slovo »směnka« v textu. 4. Jméno prvního vlastníka směnky (.). 5. Peníz (Kč). 6. Vlastnoruční podpis
výstavce (.). 7. Místo platební (.).

Směnka cizí (vydaná).

*Příklad. *)* má sám pohledávky u svých dlužníků, a proto by mohl svůj dluh Josefu Soukupovi zapraviti také tím způsobem, že by některému ze svých dlužníků přikázal, aby místo jemu, zaplatil jeho věřiteli Josefu Soukupovi. Jedním z takových dlužníků, jemuž by to *) mohl přikázati, jest na př. Jan Doležal v Použije-li *) tohoto druhého způsobu, pak místo směnky vlastní vystaví (napíše) směnku, ve které přikazuje (v textu píše »zaplaťte za tuto první směnku«) svému dlužníku Janu Doležalovi, aby v den splatnosti (. 19 . . .) zaplatil jeho věřiteli Josefu Soukupovi Kč (viz str. 5.).

Listina, napsaná podle zákona směnečného, ve které její výstavce (vydatel) přikazuje někomu jinému, aby vlastníkovu směnky zaplatil určitý peněz v určitém místě a v určitém čase, sluje **směnka cizí (vydaná)**.

Směnka cizí má **o s m** podstatných částí, tedy **o j e d n u** více než směnka vlastní, a to:

8. **o j m é n o s m ě n e č n í k o v o**, t. j. jméno osoby neb firmy, která má směnku zaplatiti. Jméno směnečnickovo s úplnou jeho adresou píše se pod textem v levé části směnky. Není-li na směnce cizí udáno zvláštní místo platební, jest směnka splatná v bydlíšti směnečnickově.

Směnka jest listina, napsaná podle zákona směnečného, ve které její výstavce buďto sám se zavazuje, že vlastníkovu listiny zaplatí určitý peněz v určitém místě a v určitém čase (směnka vlastní), aneb ve které toto placení jiné osobě přikazuje (směnka cizí).

*) Jméno a příjmení žáka.

Obvyklé doložky směnečné.

Vedle podstatných částí, jež každá směnka nutně musí míti a bez nichž by nebyla směnkou, vyskytují se ještě ve směnce jiné doložky, které v ní mohou býti, ale nemusí. K nim patří:

1. Doložka zaplaťte za tuto »**p r v n í**« směnku, nebo zaplaťte za tuto »**d r u h o u**« atd. směnku.

Výstavce směnky je povinen vydati vlastníkovu na požádání několik stejnopisů směnky, jež pak musí býti označeny v souvislém textu jako »**p r v n í**«, »**d r u h á**« atd. směnka, aby bylo patrné, že tu jde o jediný směnečný závazek.

2. Doložka »**n a ř a d**«, psaná před jméno prvního vlastníka směnky. Doložka tato jest svolením k převodu směnky na jinou osobu, což u směnky jest vlastně věc samozřejmá.

3. Doložka **h o d n o t n á**, na př. »hodnotu v hotovosti« nebo »hodnotu ve zboží« nebo »hodnotu v účtě« a pod. Doložkou tou doznává výstavce, co obdržel od prvního vlastníka. Tak doznává doložkou »hodnotu v hotovosti« příjem peněz, doložkou »hodnotu ve zboží« příjem zboží, doložkou »hodnotu v účtě« zapravení účtu a pod. Někdy zamlčí, v čem hodnotu obdržel, nebo napíše pouze »hodnotu obdržel«.

4. Doložka **z ú č t o v a c í**, na př. »zúčtujte ji podle návěští« nebo »zúčtujte ji bez návěští«. Doložka tato jest určena **pro směnečníka**. Aby směnečník věděl, že výstavce na něho vystavil směnku na určitý peněz, musí mu tento podati o tom směnečné **n á v ě š t í**, kde mu oznámí, proč na něho vystavil směnku, na jaký peněz, na čí řad a ke kterému dni. Má-li směnka doložku »zúčtujte ji podle návěští«, nemá směnečník směnky ani přijmouti, ani ji platiti, dokud neobdrží návěští, a to proto, že dosud neví, jak se s výstavcem vypořádá. Dohodl-li se výstavce se směnečníkem již dříve o úhradě nebo zní-li směnka na nepatrný peněz, napíše výstavce doložku »zúčtujte ji bez návěští«.

V Kutné Hoře dne 14. listopadu 1928. Na Kč 1200-

Dne 14. února 1929 zaplatte za tuto první směnku
na řád sy. J. Kovák v Praze částku

koum čsl. jidentisic evěsti

hodnotu ve xboxi a zúčtujte ji podle návěsti.

Pani Jaroslava Kilková
v Kutné Hoře.

E. Keist.

Prijala
Jaroslava
Kilková

Podstatné části směnky cizí: 1. Datum (V dne 19 .). 2. Dospělost směnky (. 19 .).
3. Slovo »směnka« v textu. 4. Jméno prvního vlastníka směnky (.). 5. Peníz (Kč). 6. Vlastnoruční podpis
výstavce (.). 7. Místo platební (.). 8. Jméno směnečnickovo (.).

Způsobilst směnečná.

Způsobilst směnečná jest schopnost státi se dlužníkem, příp. věřitelem směnečným. Směnečně způsobilý jest každý, kdo se může zavazovati smlouvami. Je-li na směnce podpis osoby, která není způsobilou směnečně se zavazati, nemá to žádného vlivu na závazek ostatních osob na směnce podepsaných. Stane-li se žena zletilou jen svým provdáním, nenabývá tím ještě směnečné způsobilosti.

Kolkování směnek.

Směnky jsou podrobeny směnečnému poplatku (podle zákona ze dne 23. března 1928, částka 18. Sb. z. a n.) z peníze, na který jsou vystaveny.

Směnečný poplatek činí u směnek s dospělostí

a) do 3 měsíců a 5 dní	b) do 6 měsíců a 5 dní
ode dne vystavení na ní uvedeného	
do Kč 1000.— dvacet haléřů	do Kč 1000.— čtyřicet haléřů
z každých i začatých Kč 200.—,	
přes Kč 1000.— jednu korunu	přes Kč 1000.— dvě koruny
z každých i začatých Kč 1000.—.	

c) Směnky s dospělostí delší než 6 měsíců a pět dní ode dne vystavení, jakož i směnky s dospělostí kratší, svoluje-li se v nich ke vkladu nebo záznamu práva zástavního nebo nadzástavního na věc nemovitou, kolkují se podle platné stupnice II.

Převyšuje-li směnečný poplatek Kč 50.—, může býti zapraven hotově u úřadu pověřeného likvidováním poplatků (berního a pod.).

Za kolkovní poplatek ručí všechny osoby směnečně zavázané solidárně, t. j. rukou společnou a nerozdílnou. Nebyla-li směnka vůbec kolkována nebo byla-li kolkována nedostatečně, jest přece platná, ale zúčastněné osoby stíhá (kromě zaplacení zkráceného poplatku) pokuta, jež činí u směnek uvedených pod a) stonásobek, pod b) padesátinásobek, pod c) desetinásobek předepsaného, příp. rozdílového poplatku. Při dobrovolném doznání, jež bylo učiněno dříve, než se o přestupku dozví úřad, sníží se pokuta na polovinu, zaplatí-li postižená osoba ihned poplatek zkrácený a polovinu pokuty a vzdá-li se každého opravného prostředku.

Výplňka směnečná.

K napsání směnky používá se nejčastěji úřední výplňky směnečné se zaplaceným kolkovním poplatkem. Výplňky ty se prodávají všude tam, kde se prodávají kolky. Možno též použití výplňky soukromé, která má úpravu souhlasnou s výplňkou úřední. Výplňka soukromá musí se před vystavením směnky náležitě okolkovati. To se stane tím způsobem, že se na rub směnky nalepí příslušný kolek, který se dá úřadu k tomu oprávněnému (bernímu, finančnímu, někde i poštovnímu) překolkovati. Ten přetiskne kolek svým razítkem, opatřeným mimo to datem, kdy se stalo překolkování. Překolkování podepsaných směnek jest nepřípustné. Není-li úřední výplňka s příslušným kolkovním poplatkem po ruce nebo nelze-li jí dostati, možno použití výplňky s kolkem menším a rozdíl poplatku se dolepí

v kolku na rubu směnky. Tento kolek se musí dáti uvedeným způsobem překolkovati. Byla-li směnka při vyplňování pokažena, může býti jen tehdy u příslušného úřadu poplatkového za novou výplňku, příp. kolky vyměněna, jestliže ještě nikdo na ní nebyl podepsán. Pouze směnka cizí na vlastní řad s pouhým podpisem výstavcovým, předloží-li ji tento k výměně přede dnem dospělosti, může býti za novou výplňku, případně kolky vyměněna.

Úloha. Jakému kolkovnímu poplatku podléhají dané směnky? Zjištěný směnečný poplatek napište na příslušnou směnku.

Vznik platební povinnosti.

Povinnost směnečníka, zaplatiti směnku v den dospělosti (v daném případě Doležala — viz str. 5.), nastává teprve tehdy, když vlastnoručním podpisem na směnce stvrdí, že ji přijímá (akceptuje). Dokud směnečník směnky nepřijme (nepodepíše), dotud nemůže býti ze směnky žalován. Přijav směnku, stává se směnečník příjemcem (akceptantem) směnky. Jakou formou se má přijetí státi, toho zákon směnečný nepředpisuje. Stačí úplně, podepíše-li se směnečník na přední straně (líci) směnky i jen svým jménem anebo firmou. Jakmile směnečník směnku přijal, t. j. jakmile se na ní podepsal, stává se **přímým** (hlavním) dlužníkem a jest povinen zaplatiti v den dospělosti v místě platebním celý směnečný peníz.

Přijetí jednou učiněné nelze odvolati.

Výstavce směnky ručí směnečně za její přijetí, jakož i zaplacení.

Úloha. Proveďte přijetí směnky cizí.

Některé druhy směnek.

Směnka na vlastní řad.

Příklad:)* v koupil dne 19 od Adolfa Konečného v přípravy za Kč Na úhradu svého účtu vystavil Konečný na dlužníka *) směnku, splatnou 19 ve které uvedl sebe jako prvního vlastníka směnky (viz str. 8.). Konečný poslal *) účet, směnku a návěští, v němž píše na př.: »Na úhradu připojeného účtu vystavil jsem dnes na Vás směnku na Kč, splatnou dne 19 na řad můj vlastní, a prosím, abyste ji přijal a mně vrátil«. Přijatou směnku zašle *) Konečnému

Dopisy s podepsanými směnkami zasílají se doporučeně.

Úloha. Proveďte přijetí této směnky a zjistěte kolkovní poplatek.

Při směnkách cizích může výstavce jmenovati sama sebe prvním vlastníkem, což činí tím způsobem, že v textu směnky napíše »na řad můj vlastní«. Je-li výstavcem firma společenská, píše »na řad náš vlastní«. Směnka, na které výstavce a první vlastník jest jedna a táž osoba, sluje **směnka na vlastní řad**. U této směnky není možna doložka hodnotná.

*) Jméno a příjmení záka.

V Kutné Hoře dne 21. listopadu 1928. Na Kč 420.—
Ode dneška za 6 měsíců zaplatte za tuto první směnku
na řad můj vlastní částku

Kolek za

Kč 1.60

korun čsl. sedm set dva cety
hodnotu ve mně a zúčtujte ji podle návěští.

Paní Jaroslava Řitková
v Kutné Hoře, č. 58.

Přijala
Jaroslava Řitková

Adolf Konečný.

Směnka umístěná.

*Příklad. *)* v
odevzdal dne 19 . . . Rudolfu Šimáčkovi
v provedenou práci za Kč
Podle dohody mezi oběma stranami jest peníz účtu splatný dne
. 19 . . . Aby *) jako živnostník nemusil
tak dlouho čekati na zaplacení účtu (viz »Převod směnečného
práva« str. 9.—10.), vystavil Šimáček směnku na Emila Chvojku
. v na řad *) Poněvadž
Chvojka bydlí v malém místě (v), umístil Šimáček
směnku ve větším obchodním místě (.) slovy:
»Splatná v«, (viz str. 11.), aby směnka byla pro-
dejnou. Po vystavení směnky zašle ji výstavce (Šimáček) směneč-
níkovi (Chvojkově) se žádostí, aby ji přijal a připsal k umístění
(»Splatná v«) jméno neb adresu osoby neb firmy,
u které bude směnka zaplacená v den dospělosti.

Úloha. Proveďte přijetí, kolkování a umístění směnky psané na vý-
plně soukromé.

Uvede-li výstavce ve směnce jiné místo platební než jest bydliště smě-
nečnickovo, pak jest směnka splatná v tomto místě a musí tam také býti
předložena k zaplacení. Směnka, která nemá za platební místo bydliště

*) Jméno a příjmení žáka.

směnečnickovo, nazývá se **směnka umístěná** (domicilovaná). Směnka
umísťuje se tím způsobem, že se pod adresu směnečnickovu napíše doložka:
»Splatná v«

U umístěné směnky bývá pravidelně uvedeno nejen místo, kde bude
směnka zaplacená, nýbrž i jméno osoby, která ji v onom místě zaplatí.
Osoba ta slove **umístěncem** a není žádným dlužníkem směnečným,
nýbrž pouze výplacem. Na př.: Splatná v ul. č.
u p. v ul. č.

Směnku umísťuje v jiném místě platebním pouze výstavce, kdežto umí-
stěnce připsuje příjemce. Kdyby ho nepřipsal, předpokládalo by se, že za-
platí sám v místě platebním.

Směnku vlastní možno též umístiti.

Směnka se umísťuje z těchto důvodů:

1. lze ji snáze převésti, je-li splatná ve větším místě, když bydliště
směnečnickovo jest nepatrné místo,
2. je-li třeba vymáhati směnečný peníz žalobou, řídí se žalovatelnost
směnky místem platebním,
3. firmy, které jsou v obchodním spojení s peněžním ústavem a mají
u něho otevřený účet, činí zpravidla veškeré své směnky u něho splatnými.

Převod směnečného práva.

Každý vlastník směnky může ji před dospělostí jinému postoupiti neb
prodati.*) Tímto pohodlným způsobem může se vlastník směnky buďto zbaviti
svého dluhu u věřitele (tím, že mu směnku postoupí) aneb peníze si opatřiti

*) Nedostane však za ni hodnoty jmenovité (nominální), t. j.
peníze, na který zní směnka, nýbrž hodnotu **diskontovanou**, která
jest menší. Ta se vypočte, když se od hodnoty jmenovité odečte t. zv.
diskont (úrok) za zbývající dobu do dospělosti.

(tím, že směnku prodá, na př. peněžnímu ústavu). První, kdo může směnku převést na jiného, jest první vlastník směnky.

Směnečné právo převádí se **písemně** na rubu směnky t. zv. **rubopisem** (žirem).

Nechce-li výstavce, aby směnka přišla do oběhu, zapoví převod na líci směnky slovy »nikoli na řad«.

Při převodu vlastnického práva se používají nejčastěji tyto rubopisy:

1. **Úplný**, kdy vlastník směnky, t. č. převodce, napíše na rubu směnky s příslušnou doložkou jméno osoby, na kterou směnku převádí, a mimo to datum a svůj podpis.

Příklad. První vlastník směnky umístěné
prodal dne 19 . . směnku Oldřichu Horákovi
v Aby směnku řádně převedl do vlastnictví
Oldřicha Horáka, napsal na rubu směnky tento rubopis úplný:

Za mne na řad p. Oldřicha Horáka,
hodnotu v hotovosti.

V dne 19 . .

2. **Neúplný** (bianco), kdy převodce se na rubu podepíše. Neúplného rubopisu používá se tehdy, když vlastník chce směnku prodati a dosud neví, kdo ji koupí. Aby bylo možno rubopis neúplný doplniti později v rubopis úplný, bývá zvykem nepsati rubopisu neúplného těsně pod předcházející rubopis, nýbrž o něco níže. Každý vlastník směnky jest oprávněn neúplný rubopis vyplniti nebo bez vyplnění směnku dále převésti.

Příklad. Druhý vlastník směnky umístěné Oldřich Horák nenechá si směnku až do dne splatnosti. Poněvadž dosud neví, na koho směnku převede, napsal na rubu směnky další rubopis neúplný:

Za mne

Oldřich Horák.

Na úhradu své pohledávky u Horáka převzal směnku s tímto rubopisem neúplným Frant. Prošek jako další, t. j. třetí vlastník směnky.

Kdo jinému postupuje směnku rubopisem (vlastník směnky), jest **rubopisem** (žirantem), nový vlastník **rubopisníkem** (žiratářem).

Rubopisec ručí směnečně každému pozdějšímu vlastníku směnky, že směnka bude včas nejen přijata, ale i zaplácena, ne-li, že ji sám zaplatí. Tím stává se **nepřímým** (vedlejším) dlužníkem směnečným.

Za splnění směnečného závazku jsou směnečně zavázáni vlastníku směnky příjemce, výstavce a rubopisci, jakož i rukojmí směnečný.

Rubopisem možno zmocniti též jinou osobu k provedení jistého směnečného úkonu, na př. vybrati peníze v den splatnosti. Takový rubopis nazývá se **rubopis zmocňovací**.

Kdyby na př. poslední vlastník směnky umístěné Frant. Prošek nemohl si sám v den dospělosti peníze vybrati, může k úkonu tomu pověřiti jinou osobu, na př. Jiřího Vlasáka, kterému odevzdá směnku s tímto rubopisem zmocňovacím:

«Za mne p. Jiřímu Vlasákovi k vybrání peněz.

František Prošek.»

Prošek, ač převedl směnku rubopisem na Vlasáka, zůstává i nadále vlastníkem směnky, a dává tím pouze Vlasákovi plnou moc, aby za něho v den dospělosti vybral peníze a kdyby ničeho neobdržel, aby učinil vše, čeho jest zapotřebí k zachování jeho směnečných práv.

Podle zákona směnečného mohl by Vlasák převésti své zmocnění dalším rubopisem zmocňovacím na někoho jiného.

Úloha. Napište vysvětlené 3 rubopisy na rub příslušné směnky.

V Kube' Hore dne 5. prosince 1928. Na č. 1260-
Ode dneška za 6 měsíců zaplatte za tuto prom' směnku
na řad Zdenky Křimcové částku

kor. čsl. jeden tisíc dvě stě sedesát

hodnotu ve slově a zúčtujte ji podle návěsti.

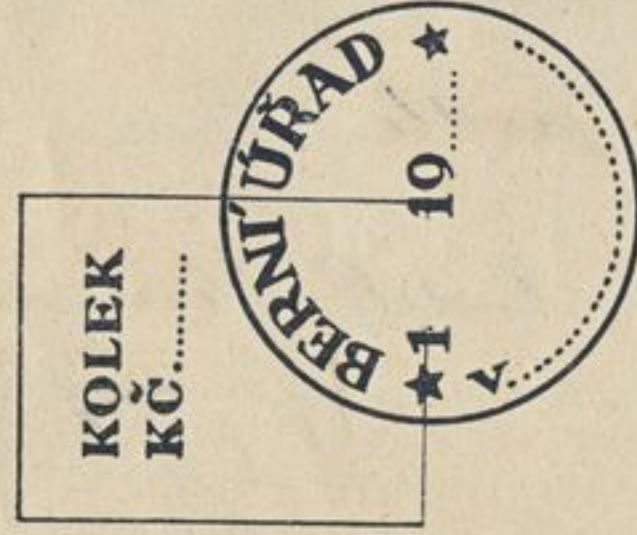
Pan Emil Chvojka, rolník
v Tuchoticích.

Prijal Emil Chvojka

Rudolf Šimáček.

Splatná v Kube' Hore.

v pr. J. Kozlíka, obchodníka na Masarykově nám. č. 116.

Za mne na řád p. J. Povářka,
hoctnotce ve sborě.

V Klatné Hore 12. prosince 1928.

Zdenka Semcová.

Za mne na řád p. Ant. Macháčka,
hoctnotce ve sborě.

J. Povářka.

V Páru dne 3. března 1929.

J. Štátný.

Za mne p. E. Heislor k vybraní
peněz.

Ant. Macháček.

Placení směnky.

Směnka má býti zaplacená v den platební. Dospěje-li směnka v neděli, ve sváteční nebo památný den zákonem uznáný, je dnem platebním teprve nejbližší den všední.

Vlastník směnky jest však oprávněn počkati ještě dva všední dny. Zákon žádá, aby směnka byla předložena k placení v době od 9. — 12. a od 14.—17. hodiny. Při předložení směnky k placení se vyskytnou v praxi tyto případy:

- a) příjemce buď zaplatí celou částku směnečnou neb
- b) zaplatí pouze část směnky neb
- c) nezaplatí vůbec.

Úplné zaplacení směnky. V den dospělosti směnky jest vlastník směnky povinen předložiti směnku k zaplacení přímému dlužníkovi (výstavci při směnce vlastní, příjemci při směnce vydané, příp. umístěnci při směnce umístěné).

Dlužník, příp. výplatce (při směnce umístěné) jest povinen zaplatiti směnku tomu, kdo se prokáže:

1. že jest sám jejím vlastníkem anebo
2. že jest k přijetí peněz vlastníkem směnky zmocněn.

Majitel směnky prokáže její vlastnictví nepřetržitou řadou rubopisů až k němu jdoucích. Výplatce směnky není povinen zkoumati pravost rubopisů.

Kdo nabude směnky jiným způsobem než rubopisem (dědictvím, postupem), musí se vykázati řádnou listinou (odevzdací, postupní), žádá-li zaplacení směnky.

Zaplatí-li dlužník směnku, má právo žádati stvrzenku o vykonaném placení. Příjem peněz se stvrzuje na rubu směnky pod posledním rubopisem.

Příklad. Jiří Vlasák, který byl zmocněn majitelem směnky umístěné Frant. Proškem (rubopisem) k vybrání peněz, předložil dne 19 . . směnku k zaplacení. Po přijetí peněz napsal na rubu směnky stvrzenku slovy:

»Zaplaceno dne 19 . .

Jiří Vlasák.«

a odevzdal směnku výplatci peněz pro směnečného dlužníka Kdyby si vybral peníze Prošek, napsal by sám onu stvrzenku.

Osvědčení směnečné (protest směnečný). Osvědčení jest veřejná listina, veřejným notářem nebo soudem vydaná, kterou může vlastník směnky jedině prokázati, že vykonal jisté jednání, předepsané mu zákonem směnečným k zachování směnečných práv, a jak při tom pochodil. Zákon směnečný zná několik osvědčení, z nichž nejčastější jest osvědčení pro nezaplacení směnky. Kdyby na př. směnečný dlužník, jemuž se předkládá směnka k zaplacení, odepřel ji zaplatiti, musí vlastník směnky dáti si odepření toto notářem nebo soudem osvědčiti (protestovati). Notář nebo soud, byv vlastníkem směnky o osvědčení požádán, pošle svého úředníka ještě jednou k směnečnému dlužníkovi se žádostí, aby směnku zaplatil. Odepře-li směnečný dlužník i jemu zaplacení směnky, sepíše o tom t. zv. **osvědčení** (protest), jehož prvopis odevzdá vlastníkovu směnky. V praxi se používá nejčastěji osvědčení, vydaného notářem.

Částečné zaplacení směnky. Nemůže-li zaplatiti dlužník směnečný v platební den celý peníz a chce-li zaplatiti pouze část svého dluhu, nesmí vlastník směnky odmítnouti částečné placení. Ustanovením tímto

chrání zákon ostatní nepřímé dlužníky směnky před placením celé částky směnečné. Zaplatí-li dlužník pouze část, poznamená se tato přijatá část na rubu směnky a o zaplacení tomto vydá se mu potvrzení na **opisu směnky**.*) Pro nezaplacený zbytek musí vlastník směnky dáti směnku osvědčiti.

Odročení dne platebního (prolongace směnky). Ví-li dlužník směnečný již napřed, že v den splatnosti nebude s to, aby směnku zaplatil, má požádati vlastníka směnky o prodloužení lhůty platební. Nejsnazší odročení dne platebního jest u směnky vlastní nebo u směnky cizí, která nepřišla dosud do oběhu. Povolí-li posunutí dne platebního některý z dalších vlastníků směnky, musí dáti směnku včas osvědčiti. Odročení dne platebního se poznamenává na směnce slovy: »Prodlouženo do 19 . . .« Tuto doložku podepíše ti, mezi nimiž bylo ujednáno odročení.

Poněvadž se musí prodloužení dne platebního směnky kolkovati, volí se raději pro ně v praxi způsob ten, že původní směnka (jejíž splatnost má býti prodloužena) se zruší a vydá se směnka nová, tak zv. **směnka obnovená**. Datum směnky obnovené jest den splatnosti směnky původní a splatnost její jest den, ke kterému byla prodloužena.

Neplacení směnky. Kdyby směnka nebyla zaplacená ani druhého všedního dne po platebním dni, musí vlastník, případně zmocněnec, dáti směnku pro neplacení osvědčiti. Musí učiniti tak proto, aby dokázal svým nepřímým dlužníkům, na nichž postihem se může dožadovati zaplacení směnky,

- a) že směnku předložil směnečnému dlužníku k zaplacení a
- b) že týž zaplacení odepřel.

*) Opisem (kopií) směnky se myslí její přepis se všemi rubopisy a poznámkami, ukončený na rubu na konci přepisu větou »Až potud opis.«

Kdyby směnka umístěná nebyla v den dospělosti v místě platebním zaplacená a tam včas pro nezaplacení osvědčena, ztratil by vlastník směnky všechna práva směnečná, a to nejen proti výstavci, rubopiscům, ale i proti příjemci.

Postih pro nezaplacení směnky.

Jakmile vlastník směnky byl nucen dáti ji pro nezaplacení osvědčiti, musí **do dvou dní** od vystavení osvědčení podati o tom svému bezprostřednímu předchůdci písemnou zprávu, které se říká **návěští** (notifikace). Nemyslí se tím, že musí býti jeho předchůdce do dvou dní již o tom zpraven, nýbrž postačí, bylo-li oznámení dáno v této lhůtě na poštu. Aby měl vlastník směnky v ruce doklad, že tak učinil, zasílá návěští doporučeně s touto poznámkou, nahoře na přední straně obálky napsanou: »Doporučeně. Týče se směnečného osvědčení.« Na obálce musí býti též jméno odesílatelovo. Podací lístek poštovního úřadu jest odesílateli dokladem, že dal návěští **ono** včas na poštu. Ten, kdo byl o nezaplacení a osvědčení směnky zpraven, musí v téže lhůtě podati o tom návěští zase svému bezprostřednímu předchůdci, tento opět svému atd., a to se opakuje tak dlouho, až se dostane návěští o tom do rukou výstavce směnky. Účelem tohoto návěští jest, **aby byli všichni nepřímí dlužníci směnky včas zpraveni, že směnka nebyla zaplacená**, a připraveni na to, že budou musiti směnku zaplatiti.

Kdo opomine zaslati včas návěští svému předchůdci, ztrácí proti všem svým předchůdcům nejen nárok na úroky ode dne dospělosti směnky až do dne doručení žaloby, na útraty a provisi, ale mimo to jest povinen nahraditi jim veškerou škodu, která by jim z tohoto opominutí mohla vzniknouti.

Vlastník směnky, jenž chce uplatnit svého práva vůči svým předchůdcům, nemusí se řídit pořadem rubopisů, nýbrž **může stíhati kteréhokoliv ze svých předchůdců**, neboť jsou mu všichni zavázáni za placení směnky **solidárně**, t. j. jeden za všechny a všichni za jednoho. Vlastník směnky má právo žádati vedle částky peněžité na postižníkovi:

1. nezaplacenou částku směnečnou se 6% úroky, jež počítají se ode dne dospělosti směnky,
2. útraty spojené s osvědčením,
3. jiné výlohy (poplatek za napsání osvědčení, poplatek za doporučení, kolek na účet návratný a pod.),
4. $\frac{1}{3}\%$ provise z částky směnečné.

Účet o tom slove **účet návratný**. V praxi stává se velmi často, že návěští a účet návratný slučuje postižitel v dopis jediný.

Postižník jest povinen zaplatiti jen tehdy postižateli, když mu tento vydá směnku, osvědčení a potvrzený účet návratný. Obdržev to, může opět on postihati svého předchůdce (podal-li mu ovšem včas návěští) a žádati na něm:

- a) částku, kterou sám zaplatil se 6% úroky ode dne zaplacení,
- b) výdaje jemu vzešlé,
- c) $\frac{1}{3}\%$ provise z částky, kterou on zaplatil.

Svůj a svých nástupců rubopis může škrtnouti. To se opakuje, až se směnka dostane výstavci. Ten, nemaje předchůdců, nemůže užiti práva postihacího a zbývá mu jedině vymáhati si celý peníz směnečný i s náklady na přímém dlužníku. Z uvedeného jest patrné, že postupuje-li postih v pořadí rubopisů, vzniknou tím vydateli, než se mu směnka dostane, velké vý-

daje. Proto, je-li vlastník směnky s výstavcem v obchodním spojení, stává se často, že žádá o zaplacení v první řadě výstavce, aniž by se tím ovšem vzdával tříměsíční postihací lhůty vůči svým předchůdcům.

Zánik práva a závazku směnečného.

Směnečné právo zaniká buďto obmeškáním nebo promlčením.

Obmeškání nastane, nevykoná-li se jistý úkon, předepsaný směnečným zákonem (na př. předložení směnky k přijetí, osvědčení směnky, podání návěští předchůdci, že směnka nebyla zaplacená a p.).

Promlčením se rozumí ztráta směnečných práv tím, že jich nebylo použito ve lhůtě zákonem směnečným ustanovené. Následek promlčení jest ten, že není možno po uplynutí zákonité lhůty použití směnečného práva žalovacího proti dlužníkovi ať přímému nebo nepřímému.

Směnečný nárok proti příjemci směnky cizí a výstavci směnky vlastní **se promlčuje ve třech letech** ode dne dospělosti směnky.

Postihové nároky majitele směnky, jakož i rubopisců, kteří směnku vyplatili, proti výstavci a předchůdcům se **promlčují ve 3 měsících**. Lhůta tato se počíná u vlastníka směnky prvním dnem po směnečném protestu (byl-li protest prominut, prvním dnem po dni dospělosti směnky) a u rubopisců prvním dnem po zaplacení směnky (zaplatili-li před podáním žaloby), ve všech ostatních případech prvním dnem po dni doručení žaloby.

Vlastník směnky, jenž pozbyl práva směnečného promlčením proti výstavci při směnce vlastní nebo příjemci při směnce cizí, **může se na nich domáhati náhrady toliko obyčejnou žalobou**, pokud se obohatili jeho škodou. Žaloba ta se promlčuje **ve třech letech** ode dne zániku směnečného závazku.

Ztráta (zničení) směnky a její umoření.

Při ztrátě (zničení) směnky dlužno rozeznávat tyto dvě možnosti:

1. ztracená (zničená) směnka nebyla dosud přijata,
2. ztracená (zničená) směnka byla již přijata.

V onom případě možno vydati druhopis (duplikát) směnky, kdežto v druhém případě musí se ztracená (zničená) směnka umořiti. Aby mohla býti směnka umořena, t. j. za neplatnou prohlášena, musí vlastník ztracené nebo zničené směnky žádati o její umoření. **K umoření směnky jest příslušný okresní soud místa platebního.** Řízení jest nesporné.

Při umoření směnky jest třeba podati přísl. soudu dvě žádosti a to:

1. žádost o zahájení umořovacího řízení o ztracené směnce a
2. žádost o umořovací nález.

Žadatel musí doložiti prvou žádost opisem směnky (příp. musí udati alespoň podstatný její obsah) a podle okolností osvědčiti, že byl vlastníkem směnky. Uzná-li soud jeho údaje za dostatečné, zapoví příjemci placení a vydá výnos (edikt), který vyvěsí v budově soudní a vyhlásí třikráte v úředním listu. Tímto výnosem vyzývá toho, kdo směnku má, aby ji do 45 dní soudu předložil a své nároky ohlásil, jinak že směnka bude prohlášena za umořenou. Lhůta 45 dní se počíná, není-li směnka dosud splatná, prvním dnem po dni splatnosti, je-li již splatná, dnem, který následuje po dni, kdy vyšel výnos po prvé v úředním listu.

Předloží-li majitel směnku v ustanovené lhůtě, bude umořovací řízení zastaveno, zákaz vydaný na prospěch žadatelův zrušen a žadatel odkázán na pořad práva.

Nepřihlásil-li se nikdo v ustanovené lhůtě jako majitel směnky, pak se podá k témuž soudu žádost druhá a soud vydá **umořovací nález**, jímž prohlásí směnku za umořenou. Na základě pravoplatného umořovacího usnesení možno žádati o zaplacení směnky na příjemci.

Žaloba směnečná.

Vlastník směnky osvědčené pro neplacení může podati směnečnou žalobu na všechny směnečně zavázané osoby nebo na některé, nebo na jednu z nich, aniž pozbývá svého nároku vůči těm, jichž nežaloval; při tom nemusí se řídití pořadím rubopisů.

Žaloba směnečná do Kč 5000.— podává se u okresního soudu, přes Kč 5000.— u krajského soudu (příp. u obchodního soudu nebo zemského soudu) místa platebního. K směnečnému sporu přes Kč 5000.— musí býti přibrán právní zástupce (advokát).

Směnky falešné.

Je-li směnka falešná, má buďto padělaný podpis (výstavce, příjemce) nebo směnka původně pravá byla zfalšována později tím, že byly učiněny na ní některé změny a opravy (u místa platebního, ve splatnosti, v penízi a pod.). U směnky s padělaným podpisem platí zásada, že každý podpis na směnce tvoří samostatný a na ostatních podpisech nezávislý závazek. Je-li tedy na směnce falešný podpis některé osoby, není ta osoba, jejíž podpis jest padělán, z podpisu onoho směnečně zavázána, ale jsou směnečně zavázány všechny osoby, jejichž podpisy jsou pravé. Bylo-li zfalšování směnky provedeno po vydání, jsou osoby, které podepsaly směnku před zfalšováním, zavázány podle jejího původního znění, kdežto osoby, které podepsaly směnku po zfalšování, podle zfalšovaného obsahu směnky.

www.scanzen.cz

www.scanzen.cz